

»Sicko« - en väckarklocka också för svensk sjukvård

Upptakten till filmen »Sicko« av Michael Moore visar en oförsäkrad amerikan som själv syr ihop ett djupt sår på sitt eget knä. Nästa filmsekvens handlar om en likaledes oförsäkrad amerikan som fått ett ring- och ett långfinger avsågat. Ringfingret kostar 12 000 dollar, långfingret 60 000 dollar att få fastsytt. Pengarna räcker endast till ringfingret, och långfingret hamnar på soptippen. Med dessa starka och skickligt gjorda öppningsscener fångar Moore direkt biopublikens intresse.

Filmen handlar nu inte främst om de 50 miljoner oförsäkrade utan om de 250 miljoner amerikaner som har en sjukvårdsförsäkring. I ett antal väl valda patientfall åskådliggör Moore problemen, bl a ett där en liten flicka hinner avlida i väntan på att hon skall komma till »rätt akutmottagning«, dvs till den som försäkringsbolaget kräver.

För försäkringsbolagen gäller det att hitta undantag som gör försäkringen ogiltig. Detta för att slippa betala och därmed öka bolagens vinster. Läkare anlitas som medicinska experter och belönas ekonomiskt av bolagen med högre bonusar ju färre behandlingar de godkänner. En kvinnlig läkare som fått samvetsnöd vittnar om hur hon genom avslag orsakat en patients död.

Moore ger också glimtar från den allmänna sjukvården i Kanada, Frankrike, England och Kuba.

Framställningen av hur sjukvården fungerar i nämnda fyra länder med allmän sjukvårdsförsäkring är alltför okritisk men tydliggör Moores budskap om vad som händer i ett sjukvårdssystem som USAs, där pengarna tillåts att helt och hållet styra medan människovärdet allt mer urholkas.

Tyvärr finns det i Sverige tendenser som pekar i samma riktning. Snabba privatiseringar har skett inom bl a primärvård, ibland med miljonvinster förutom lön till vårdgivarna på grund av att dessa också kan vara aktieägare i det privata vårdbolaget. Skälen till privatiseringarna har främst varit politiskt ideologiska och saknar stöd i vetenskapen. TV-programmet »Kalla fakta« avslöjade för en tid sedan att i Västmanland hade privata vårdcentraler färre remisser till bl a sjukgymnastik än offentliga då det i Västmanland lönar sig för privata vårdcentraler att inte remittera sina patienter. Osökt kommer man in på jämförelser med det amerikanska sjukvårdssystemet, där människor kan undanhållas vård och behandling på grund av försäkringsbolagens vinstintressen.

Moorens film är både slagfärdig och humoristisk. Enskilda människöden skildras med empati. Min vädjan till sjukvårdspolitikerna och vårdpersonalen är: Gå och se »Sicko«. Den har ett rakt budskap och visar vad som kan hända med människovärdet och läkaretiken när ekonomiska vinstintressen tillåts att helt styra över vård och behandling. Låt filmen bli en väckarklocka också för svensk sjukvård.

Jan Halldin

leg läkare, med dr, Stockholm
jan.halldin@sll.se